

Рассела, парадокс Кантора, парадокс Банаха, аксіома вибору, закон подвійного заперечення). Компіляційні монологи будуються на основі прочитаної та дібраної конкретної інформації, тобто теоретичних наукових знань, що є основою монологічного мовлення в жанрі наукового повідомлення. Під час презентації компіляційних Веб-квестів, як і репродуктивних, вважаємо необхідним використовувати візуальні опори – графіки, формули, рисунки, відеоматеріали, таблиці, схеми, алгоритми дій, які сприяють логічному та повному викладенню наукової інформації доповідачем, а також забезпечують доступність, зрозумілість, обмін знаннями зі слухачами.

Список використаних джерел:

1. Dodge B. Creating WebQuests. – 1999. – Режим доступу: <http://webquest.org/>.
2. Hutchinson T. English for specific purposes. A learning-centred approach / T. Hutchinson, A. Waters. – Cambridge University press, 1991. – 188 p.
3. Hutchinson T. Project English. – Oxford: Oxford University Press.
4. Волкова О. В. Подготовка будущего специалиста к межкультурной коммуникации с использованием технологии Веб-квестов: автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / О. В. Волкова. – Белгород, 2010. – 24 с.
5. Воробьев Г. А. Веб-квест технологии в обучении социокультурной компетенции: Английский язык, лингвистический вуз: автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Г. А. Воробьев. – Пятигорск, 2004. – 18 с.
6. Николаенко И. В. Обучение устному научному сообщению в VI-VII классах общеобразовательной школы (учебное сообщение; научно-популярное сообщение): автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения (русский язык)» / И. В. Николаенко. – Минск, 1998. – 21 с.
7. Толмачева Е. В. Инновационное обучение РКИ (сфера «Строительный менеджмент») на основе информационно-коммуникативной Веб-квест технологии: автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)» / Е. В. Толмачева. – М., 2015.

Окольнича Т.В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ІНСТИТУТ ПРИЙМАЦТВА ДІТЕЙ-СИРИТ В СХІДНИХ СЛОВ'ЯН

Нині дедалі більшу увагу вчених привертає світ дитини і способи її виховання. Історія дитинства, до останнього часу, не розглядалася в широкому розумінні цього поняття ні у нас у країні, ні за її межами. У вітчизняних історико-педагогічних дослідженнях основна увага присвячувалася історії школи, педагогам і діячам освіти, педагогічній журналістиці. Історія дитинства, особливо стосовно давніх часів не знайшла відображення в українській історії педагогіки. Одне із завдань історико-педагогічної науки полягає в тому, щоб зробити об'єктивно значущий досвід минулого надбанням сучасності.

Згадана проблема привертала до себе увагу не тільки педагогів, а й дослідників-етнографів ХІХ – поч. ХХ століття, саме з етнографічних пам'яток, ми черпаємо відомості про виховання дітей давніх східних слов'ян.

Узагальнення значної кількості польового матеріалу спричинило певний інтерес етнографів до вивчення різноманітних аспектів періоду дитинства. Такими починаннями, наприклад, можна назвати роботи наступних дослідників-етнографів: З. Кузелі, Марка Грушевського, А. Онищука, М. Дерлиці, Д. Лепкого, М. Сумцова та

ін. Проте, виховний аспект дитинознавства практично (за виключенням хіба що збірки Марка Грушевського) не знайшов свого належного висвітлення у згаданих роботах.

Першими ж спробами у сфері вивчення парубочої та дівочої верстви, як окремих соціовікових вікових стали етнографічні роботи В. Боржковського, М. Чернишова, М. Сумцова, В. Ястребова, Н. Заглади. Аналіз джерельної бази засвідчив, що виховання дітей східних слов'ян у рецепції етнографів ХІХ – поч. ХХ століття є малодослідженою історико-педагогічною проблемою. Зокрема, у дисертаційних роботах Т. Мацейків (1988) [5], І. Щербак (2004) [7], Н. Жмуд (2005) [2], що стосуються вивчення народної педагогіки, досліджувались матеріали етнографії.

Для української сім'ї, аж до ХХ століття, була характерною багатодітність. В східних слов'ян, дитину у трирічному віці віддавали на виховання в чоловічі й жіночі общини, в будинки молоді, дядькам-опікунам, годувальникам, які зобов'язувались повністю опікуватися нею [1, с. 31]. Кормильцем (годувальником) називали духовного наставника, вихователя. Дитина вважалася сином чи дочкою всього роду-племени.

Ставлення до сирітства в східнослов'янському суспільстві було двояким. Ряд звичаєво-правових норм спрямовувались на захист та допомогу сиротам. Правові норми з часів Київської Русі вимагали кари для тих, що «кривдять сиріт» [2, с. 9]. Але існують етнографічні записи, в яких наведено приклади негативного ставлення до сиріт, що змушувало їх жебракувати [4].

В наших пращурів існував інститут приймацтва, який передбачав різноманітні форми прийняття в сім'ю дитини тимчасово чи назавжди. Такі діти мали кілька статусів: приймаки – сімейні, умовно усиновлені; приймаки – безумовно усиновлені, малолітні, переважно сироти, взяті на виховання; приймаки – до смерті, переважно діти фізично хворі [6].

Акт усиновлення та опікунства «до смерті» здійснювався переважно усно та привселюдно.

Найпоширенішим було усиновлення сиріт померлих родичів, похресників, дітей бідних багатодітних батьків із згоди їх батьків, незаконнонароджених – із згоди матері. Якщо в бездітній сім'ї вмирили новонароджені, за існуючим повір'ям потрібно усиновити чужу дитину [1, с. 69].

В Україні подекуди тривалий час зберігався звичай одружуватися на вдові брата чи виходити заміж за вдівця сестри заради осиротілих дітей. В такому випадку до складу сім'ї входили нові люди – нерідний батько (вітчим) чи нерідна мати (мачуха), а в житті круглої сироти з'являються опікуни або названі батьки [3, с. 22].

Діти, взяті на виховання, але не усиновлені, жили до одруження із опікунами й згодом отримували винагороду від них переважно в натуральній формі: їм «справляли весілля», допомагали будувати хату, інколи виділяли невелику присадибну ділянку землі. Як зазначає Н. Жмуд: «Головним критерієм такого обдарування була ефективність праці вихованця, затраченої ним на господарстві названих батьків, а не права «свого», оскільки він таким не вважався» [2, с. 3].

Непорозуміння між вихователем і вихованцем контролювалися громадою за нормами звичаєвого права. У випадках, коли опікуни відмовлялися від таких дітей, сироти перебували по черзі в різних сім'ях до того часу, поки хтось не візьме на виховання чи не усиновить [6].

Подекуди зустрічалось приймацтво «до смерті» фізично та психічно хворих дітей. Найхарактернішою його рисою була безстроковість: приймаки не могли бути вигнані, а мали утримуватися до смерті. Після смерті благодійників такі діти переходили у ту сім'ю, якій переходив у спадок двір. Нові господарі брали на себе зобов'язання доглядати приймака до смерті. Коли ці норми порушувалися, то, за звичаєвим правом, господарі мали сплачувати їм на харчі [4].

Отже, інститутом приймацтва в наших пращурів було вироблено систему норм захисту життя та прав дитини, що забезпечувало формування адекватних уявлень про людські цінності та ідеали; перевірку та коригування моделі поведінки.

Список використаних джерел:

1. Грушевський Мр. Дитина у звичаях і віруваннях // К.: Либідь, 2006. – 256 с. (Перше видання – 1906 р.)
2. Жмуд Н. Народна педагогіка як етноформуючий чинник: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.05 // К., 2005. – 20 с.
3. Заглада Н. Побут селянської дитини. Матеріали до монографії с. Старосілля // К.: Всеукраїнська Академія Наук. Музей антропології та етнології ім. Хведіра Вовка, 1929. – 180 с.
4. Кузеля З. Пам'яті Хведора Вовка // Зальцведель, 1918.
5. Мацейкив Т. И. Народные традиции трудового воспитания подрастающего поколения и их использование в современных условиях (на материалах Украины): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 // К., 1988. – 21 с.
6. Сумцов Н.Ф. Культурное переживание // К., 1890. – 403 с.
7. Щербак І. М. Діти в обрядах та віруваннях українців ХІХ – початку ХХ ст. (статевовіковий аспект традиційної культури): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.05 // К., 2004. – 19 с.

Пархоменко І.В.

аспірант,

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ХХІ століття характеризується інтенсивним темпом розвитку наукової думки в історичній, педагогічній та суміжних науках. Розширення спектру проблематики, якій приділялася увага, потягнули за собою й поглиблення міждисциплінарної спеціалізації.

Самостійними галузями історичної науки стали напрями, що виникли на грані міждисциплінарних зіткнень: історична психологія, історична географія, історична екологія, історична урбаністика, історична регіоналістика тощо. Особливе місце у цьому ряді відводиться історичному краєзнавству та власне історико-краєзнавчій роботі в закладах позашкільної освіти, як такій що має міждисциплінарний характер, що й визначає її унікальність.

Історичне краєзнавство є науковим напрямом, у якому знайшли органічне поєднання історичні, демографічні, географічні, економічні, культурологічні, етнографічні та інші знання.

Відповідно до суб'єктів краєзнавчих досліджень історичне краєзнавство як і інші напрями краєзнавства поділяють на наукове, що здійснюється науковими установами, громадське, що впроваджується громадськими організаціями, фондами та освітнє, яким опікуються заклади освіти [2, с. 9]. Тобто історичне краєзнавство трансформується як у сферу науки, громадської діяльності, так і в площину педагогіки. Саме під час роботи з дітьми в творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти відчувається ця взаємодія.

Характерним для гуртків закладів позашкільної освіти є поділ краєзнавства за пріоритетними напрямками дослідження на історичне, географічне, геологічне, літературне тощо.

Історико-краєзнавча робота відкриває нові горизонти для вивчення та дослідження на новому рівні міждисциплінарного синтезу. Впродовж ХХ століття історичне краєзнавство здійснило еволюційний перехід від фрагментального вивчення історії регіону до комплексного аналізу та визначення регіоналізму, заглиблюючись у цілий пласт історичних і не тільки знань.